

**Отзыв зарубежного научного консультанта
о соискателе ученой степени доктора философии (PhD) на тему
«Становление и развитие гимназических и лицейских школ в
Казахстане (1991-2017 гг.)» по специальности 6D010300– «Педагогика и
психология» Данияр Акпарович Абиров**

Актуальность темы исследования. Учитывая тенденции развития образования в Республике Казахстан, создание педагогического исследования становления и развития гимназий и лицеев играет важную роль.

В этой связи научно-исследовательская работа Данияр Акпарович Абирова связана с необходимостью выявления перспектив развития опыта становления и развития гимназий и лицеев в системе образования за годы независимости Республики Казахстан.

Поэтому диссертация Д.А. Абиров на тему «Становление и развитие гимназических и лицейских школ в Казахстане (1991-2017 гг.)» является актуальной.

Исследование охватывает период 1991-2017 гг., становление и развитие гимназий и лицеев в Казахстане на историко-педагогической основе. Исследование проводилось на основе сложнейшего периода развития, определившего становление образовательного учреждения в стране и республике, сопровождавшегося множеством факторов, оказавших на него существенное влияние. Эти вопросы четко сформулированы в научном аппарате диссертации.

В диссертации структурирован ряд исследовательских задач, направленных на выявление основ историко-педагогического опыта становления и развития гимназических и лицейских школ в Казахстане 1991-2017 годах. А именно, проанализировать становление и развитие гимназий и лицеев в системе образования в историко-педагогическом аспекте (1991-2017 гг.); выявить научно-методические основы инноваций в структурном содержании гимназий и лицеев Казахстана в 1991-2017 гг.; проанализировать структуру системы педагогического процесса гимназий и лицеев Казахстана за период 1991-2017 годы и определить ее содержательную преемственность с настоящим временем; введение факультативного курса «Становление и развитие школ гимназического и лицейского типа» (1991-2017 гг.), направленного на становление и развитие педагогической системы в школах гимназического и лицейского типа в период с 1991 по 2017 гг. Актуальность диссертационной работы заключается в том, что она ставит задачи проведения экспериментальных исследований и достижения значимых научных результатов при решении этих задач.

Научная новизна исследования заключается в том, что в историко-педагогическом аспекте проанализировано становление и развитие гимназий и лицеев в системе образования с 1991 по 2017 год. Определены научно-методические основы инноваций в структурном содержании гимназий и

лицеев Казахстана в 1991-2017 годах. В исследовании проанализирована структура системы педагогического процесса гимназий и лицеев Казахстана за период 1991-2017 годы и определена ее содержательная преемственность с настоящим временем. Подготовлена и внедрена в практику программа элективного курса «Становление и развитие школ гимназического и лицейского типа» (1991-2017 гг.), направленная на становление и развитие педагогической системы в школах гимназического и лицейского типа в период с 1991 по 2017 года.

В достижении научных результатов докторант Д.А. Абиров ориентируется на лицей и гимназию, составляющие основу интеллектуального воспитания в системе образования, на подход и успешность общего среднего образования, на способность к обучению в связи с предпосылками дальнейшего образования.

Очевидно, что значение гимназий и лицеев в образовании заключается в том, что именно на этом этапе у каждого ученика проявляются познавательные способности, закладываются основы учебной деятельности, черты его личности, предрасположенность к развитию, что необходимо учитывать в дальнейшем образовательном процессе.

Историко-педагогическая значимость исследуемой проблемы обосновывается приведенными выше научными результатами, которые базируются на накопленных педагогических идеях и образовательном наследии в истории становления и развития школ гимназического и лицейского типа в истории казахстанского образования в первую четверть независимости (1991-1917 гг.), она заключается в дополнении знаний по истории педагогики путем исследований и включении их в процесс обучения и воспитания нынешнего поколения путем научного распространения и оценки, а также в систематизации типов и истории отечественных школ. Также теоретико-методологическая значимость исследования заключается в изучении истины и реальности в изучении историко-педагогических явлений, закономерностей исторического диалектического развития относительно развития и становления личности, реконструкции, модернизации и модернизации системы образования, преемственность исторической систематики и закономерности историко-диалектического развития в развитии и становлении личности составляют преемственность объективной исторической систематики в изучении историко-педагогических явлений.

Практическая значимость исследования заключается в том, что элективный курс «Становление и развитие гимназий и лицеев (1991-2017)» в Казахстане преподается в вузах, целью является дополнение педагогических знаний историко-теоретического направления путем внедрения их в педагогическую практику и проведения конкретной практической и исследовательской работы. В общих исследованиях по истории образования в области практического опыта в отечественном образовательном процессе, в качестве учебников и учебных пособий, при подготовке образовательных программ для высших учебных заведений, В ходе преподавания истории педагогики в вузах и при проведении факультативного курса по истории

отечественного образования идеи, обобщенные в программе факультативного курса «Становление и развитие гимназий и лицеев» в Казахстане (1991-2017 гг.), могут быть использованы для расширения знаний по истории педагогики.

Диссертационный труд диссертанта Д.А. Абирова отличается научной обоснованностью в историко-педагогическом направлении, разработкой и реализацией действенной методики, основанной на проблеме исследования, ее эффективностью, тем, что целью исследования является практическая и экспериментальная работа, соответствие исследования решению поставленных задач позволяет определить правильность научной гипотезы. Научно обоснованные рекомендации, данные при формулировании результатов исследования, свидетельствуют о высокой перспективности идей исследования.

При выполнении диссертационной работы проявляются научно-исследовательская деятельность, методологическая культура, ответственность диссертанта за соблюдение научной этики.

Диссертация является самостоятельно завершенной научно-исследовательской работой, подготовленной в соответствии с требованиями Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан, Комитета по обеспечению качества в сфере науки и высшего образования.

Диссертационная работа А. Абирова на тему «Становление и развитие школ-гимназий и лицеев в Казахстане (1991-2017 гг.)» выполнена самостоятельно по образовательной программе 6D01300-«Педагогика и психология». В ходе исследования Д.А. Абиров провел глубокий анализ научной литературы и системно разработал методологическую базу. Содержание, структура и качество работы соответствуют требованиям, предъявляемым к докторской диссертации. Считаю, Абирова Данияра Акпарович достойным присуждения ученой степени доктора философии (PhD) по образовательной программе 6D010300 - «Педагогика и психология».

**Зарубежный научный консультант
доктор педагогических наук,
профессор Софийский университета
имени Св. Климент Охридски**

Шетелдік ғылыми кеңесшінің пікірі

**6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша
«Қазақстандағы гимназия және лицей мектептерінің қалыптасуы мен
дамуы (1991-2017 жж.)» тақырыбында философия докторы (PhD)
ғылыми дәрежесін ізденуші Данияр Ақпарович Абиров туралы**

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Қазақстан Республикасындағы білім берудің даму тенденцияларын ескере отырып, гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен дамуына педагогикалық зерттеу құру маңызды рөл атқарады.

Осыған байланысты Данияр Ақпарович Абировтың ғылыми-зерттеу жұмысы Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік жылдарындағы білім беру жүйесінде гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен даму тәжірибесін дамыту перспективаларын анықтау қажеттілігімен байланысты.

Сондықтан Д.А.Абировтың «Қазақстандағы гимназия және лицей мектептерінің қалыптасуы мен дамуы (1991-2017 жж.)» тақырыбындағы диссертациясы өзекті болып табылады.

Зерттеу 1991-2017 жылдар кезеңін, тарихи-педагогикалық негізде Қазақстанда гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен дамуын қамтиды. Зерттеу елдегі және республикадағы білім беру мекемесінің қалыптасуын анықтайтын, оған айтарлықтай әсер еткен көптеген факторлармен бірге жүретін дамудың ең күрделі кезеңі негізінде жүргізілді. Бұл сұрақтар диссертацияның ғылыми аппаратында нақты тұжырымдалған.

Диссертацияда 1991-2017 жылдары Қазақстанда гимназиялық және лицей мектептерінің қалыптасуы мен дамуының тарихи-педагогикалық тәжірибесінің негіздерін анықтауға бағытталған бірқатар зерттеу міндеттері құрылымдалған. Атап айтқанда, тарихи-педагогикалық аспектіде білім беру жүйесіндегі гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен дамуын талдау (1991-2017 жж.); 1991-2017 жж. Қазақстан гимназиялары мен лицейлерінің құрылымдық мазмұнындағы инновациялардың ғылыми-әдістемелік негіздерін анықтау.; 1991-2017 жылдар кезеңіндегі Қазақстан гимназиялары мен лицейлерінің педагогикалық үдерісі жүйесінің құрылымын талдау және оның қазіргі заманмен мағыналы сабақтастығын айқындау; 1991-2017 жылдар аралығында гимназиялық және лицей үлгісіндегі мектептерде педагогикалық жүйені қалыптастыру мен дамытуға бағытталған «Гимназиялық және лицей үлгісіндегі мектептердің қалыптасуы мен дамуы» (1991-2017 жж.) факультативтік курсы енгізу. Диссертациялық жұмыстың өзектілігі-бұл эксперименттік зерттеулер жүргізу және осы мәселелерді шешуде маңызды ғылыми нәтижелерге қол жеткізу міндеттерін қояды.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы. тарихи-педагогикалық аспектіде 1991 жылдан 2017 жылға дейін білім беру жүйесіндегі гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен дамуы талданған. 1991-2017 жылдары Қазақстанның гимназиялары мен лицейлерінің құрылымдық мазмұнындағы инновациялардың ғылыми-әдістемелік негіздері анықталды. Зерттеу барысында 1991-2017 жылдар кезеңіндегі Қазақстанның гимназиялары мен

лицейлерінің педагогикалық үдерісі жүйесінің құрылымы талданды және оның осы шақпен мағыналы сабақтастығы айқындалды. 1991-2017 жылдар аралығында гимназиялық және лицей типті мектептерде педагогикалық жүйені қалыптастыру мен дамытуға бағытталған «Гимназия және лицей мектептердің қалыптасуы мен дамуы» (1991-2017 жж.) элективті курсының бағдарламасы дайындалып, практикаға енгізілді.

Ғылыми нәтижелерге қол жеткізуде докторант Д.А. Абиров білім беру жүйесіндегі зияткерлік тәрбиенің негізін құрайтын лицей мен гимназияға, жалпы орта білім берудің тәсілі мен табыстылығына, одан әрі білім берудің алғышарттарына байланысты оқыту қабілетіне бағдарланады.

Гимназиялар мен лицейлердің білім берудегі маңыздылығы дәл осы кезеңде әр оқушы танымдық қабілеттерін көрсетеді, оқу іс-әрекетінің негіздері, оның жеке басының ерекшеліктері, дамуға бейімділігі қаланады, оны әрі қарайғы білім беру процесінде ескеру қажет.

Зерттелетін мәселенің тарихи-педагогикалық маңыздылығы тәуелсіздіктің бірінші тоқсанында (1991-1917 жж.) қазақстандық білім беру тарихындағы гимназиялық және лицей типіндегі мектептердің қалыптасуы мен даму тарихында жинақталған педагогикалық идеялар мен білім беру мұрасына негізделген жоғарыда келтірілген ғылыми нәтижелерге негізделеді, ол зерттеу арқылы педагогика тарихы бойынша білімді толықтырудан және оларды оқу процесіне қосудан тұрады ғылыми тарату және бағалау, сондай-ақ отандық мектептердің түрлері мен тарихын жүйелеу арқылы қазіргі ұрпақты тәрбиелеу. Сондай-ақ зерттеудің теориялық және әдіснамалық маңыздылығы тарихи-педагогикалық құбылыстарды, тұлғаның дамуы мен қалыптасуына қатысты тарихи диалектикалық даму заңдылықтарын, білім беру жүйесін қайта құру, жаңғырту және жаңғырту заңдылықтарын зерттеудегі шындық пен шындықты зерттеуде, тарихи жүйелілік сабақтастығы және тұлғаның дамуы мен қалыптасуындағы тарихи-диалектикалық даму заңдылықтары тарихи-педагогикалық құбылыстарды зерттеуде жатыр. педагогикалық құбылыстар.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы Қазақстандағы «Гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен дамуы (1991-2017)» элективті курсы Жоғары оқу орындарында оқытылады, мақсаты педагогикалық практикаға енгізу және нақты практикалық және зерттеу жұмыстарын жүргізу арқылы тарихи-теориялық бағыттағы Педагогикалық білімді толықтыру болып табылады. Отандық білім беру үдерісіндегі практикалық тәжірибе саласындағы білім беру тарихы бойынша жалпы зерттеулерде, оқулықтар мен оқу құралдары ретінде, жоғары оқу орындарына арналған білім беру бағдарламаларын дайындауда, жоғары оқу орындарында педагогика тарихын оқыту барысында және отандық білім беру тарихы бойынша факультативтік курсты өткізу кезінде «Гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен дамуы» факультативтік курсының бағдарламасында жинақталған идеялар 1991-2017 жж.), педагогика тарихы бойынша білімдерін кеңейту үшін пайдаланылуы мүмкін.

Диссертант Д.А.Абировтың диссертациялық жұмысы тарихи-педагогикалық бағыттағы ғылыми негізділігімен, зерттеу мәселесіне негізделген тиімді әдістемені әзірлеумен және іске асырумен, оның тиімділігімен, зерттеудің мақсаты практикалық және эксперименттік жұмыс болып табылатындығымен, зерттеудің қойылған міндеттерді шешуге сәйкестігімен ерекшеленеді. Ғылыми гипотезаның дұрыстығын анықтауға мүмкіндік береді. Зерттеу нәтижелерін тұжырымдау кезіндегі ғылыми негізделген ұсыныстар зерттеу идеяларының жоғары перспективалылығын көрсетеді.

Диссертациялық жұмысты орындау кезінде ғылыми-зерттеу қызметі, әдіснамалық мәдениет, диссертацияның ғылыми этиканы сақтау жауапкершілігі көрінеді.

Диссертация Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің, Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитетінің талаптарына сәйкес дайындалған дербес аяқталған ғылыми-зерттеу жұмысы болып табылады.

Д.А.Абировтың «Қазақстандағы мектеп-гимназиялар мен лицейлердің қалыптасуы мен дамуы (1991-2017 жж.)» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы 6D010300 – «Педагогика және психология» білім беру бағдарламасы бойынша дербес орындалды. Зерттеу барысында Д.А. Абировтың ғылыми әдебиеттерге терең талдау жүргізіп, әдіснамалық базаны жүйелі түрде әзірледі. Жұмыстың мазмұны, құрылымы мен сапасы докторлық диссертацияға қойылатын талаптарға сәйкес келеді. Данияр Ақпарович Абировтың 6D010300 – «Педагогика және психология» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін беруге лайық деп санаймын.

Шетелдік ғылыми кеңесші
педагогика ғылымдарының докторы,
профессор
Әулие Клемент Охридский атындағы
Софи университеті

Албена Чавдарова

Пятого декабря две тысячи двадцать пятого года.

Я, Касимов Айбат Жанбыртаевич, нотариус нотариального округа Алматинской области, Республики Казахстан, действующий на основании лицензии № 13014939 выданной Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства юстиции Республики Казахстан 25 сентября 2013 года, свидетельствую верность перевода данного текста с русского языка на казахский язык.

Зарегистрировано в реестре № 2192

Взыскано: 2084 тенге

Нотариус

ET4906997251205100634P82815C